

**АЖЫЛДЫҢ СТИЛЬ, МЕТОДТАРЫН ЧААРТЫР
(СЭЖН Чоюн-Хемчик райкомунун пленумундан)**

«КУШ-АЖЫЛДЫН» ХООЧУНУ» МЕДАЛЬ-БИЛЕ ШАҢНААР ДУГАЙЫНДА

Тыва АССР-ин Дээди Советиниң

Президиумунуң Чарлыы

(Улаңчык, Эгези № 109 «Шында»).

КЫЗЫЛ ХООРАЙ
Мария Харитоновна Шрей.
— № 9 аш-чем мага-
зинин ажилчызы.

КЫЗЫЛ РАЙОНДАН
Александр Николаевич Вабо-
кин — Суклак ортумак шко-
лазын директорунуң өөредил-
ге талазы-биле оралкычы.

Михаил Матвеевич Бала-
шов — Суклак ортумак шко-
лазын башкысы.

Мария Николаевна Бала-
шова — Суклак ортумак
школазын башкысы.

Анна Федоровна Ботова —
районун хошукка бараан
нар садкынның № 32 магази-
нин эргелечин.

Мария Андреевна Горшак-
ова — «Кызыл-1» АКМ-нин
шеверекчиси.

Тамара Иванова Динало-
ва — курстистиканын ра-
йонда информация-санаала
бюроунуң эргелечини.

Леонид Степанович Дуда-
рев — Чербинин иш белет-
кэр пунктунуң улукнаа-
тошкун.

Одetteбрина Тюлюшева Ду-
рев-Бала — Ваик-Кол ортум-
мак школазын техника-
чыны.

Мария Емельяновна Дура-
лова — районун хошукка
барааннар садкынның № 2 са-
дык каттыжышкынын кил-
дис эргелечини.

Анатолий Павлович Еро-
лов — «Суклак» совхозтун
инек калдычы.

Сариг-оол Эренесович
Иргит — Кунгурт ортумак
школазын олакчыны.

Надежда Прокопьевна
Куринова — Элегес-Аксин-
ин сес чыл школазын
башкысы.

Вуруктаа Кенгелдеевна
Куулар — Кунгурт ортум-
мак школазын чыныкча
интернатин ажилчыны.

Куникова Кунгунович
Куулар — Кунгурт ортум-
мак школазын башкысы.

Борис Юльевич Мизер-
ных — Чербинин иш белет-
кэр пунктунуң чолуаачыны.

Хелчүкмаа Байкаева
Нурсат — Ваик-Кол ортумак
школазын башкысы.

Райса Николаевна Шил-
пенко — Элегес-Аксинин сес
чыл школазын кижизин-
дичи башкысы.

Ворбак Санаева Сава —
«Суклак» совхозтун ажил-
чыны.

Зоя Ходутова Чадамба —
Кунгурт ортумак школа-
зы.

ның чанында интернаттың
ажылчыны.

Семён Филатович Чернов
— Чербинин иш белеткэр
пунктуунуң чолуаачыны.

Михаил Кирсаньевич
Шакуров — Чербинин иш
белеткэр пунктунуң чо-
лаачыны.

Ары Байкараевич Шади-
аа — Ваик-Кол ортумак шко-
лазын кижизиндичи башкы-
зы.

БИИ-ХЕМ РАЙОНДАН
Зоя Оюновна Белек-оол —
Турунның № 2 ортумак шко-
лазын башкысы.

Евгения Никифоровна Ве-
бер — Турунның № 2 ортум-
мак школазын кижизинди-
чи башкысы.

Антонина Павловна Ко-
робейникова — Туран хоорай-
нын № 2 асли-садкын
пояры.

Надежда Георгиевна Си-
монова — «Туран» аңчыр-
тыш ажил-агитынның улуг
бухгалтери.

Лидия Михайловна Смир-
нова — «Туран» аңчыр-
тыш ажил-агитынның ажил-
чыны.

Дан-оол Джи-Билбевич
Ховалыг — Турунның № 2
ортумак школазын башкы-
сы.

«Саан» совхозтан:
Виктор Иванович Астаф-
ев — диспетчер.

Долуша Салчаковна Бо-
ва — ажилчыны.

Пётр Харитонович Ико-
ников — Газ-биле ажиллаар
ажылчыны.

Наталья Ефимовна Ники-
тина — ажилчыны.

Елизавета Ивановна Смир-
нова — столовая эргелечини.

Яков Михайлович Фогель
— шай эргелечини.

СУТ-ХӨЛ РАЙОНДАН
Оскар-оол Атыкаевич
Куулар — Кызыл-Тайга ор-
тумак школазын директо-
ру.

Вичедлей Дукун-оолов
Ондар — районун тоол эм-
нелештин чолуаачыны.

Хаваш Окулаковна Он-
дар — эмнелеш лаборатория-
нын санитарканы. Ийме
суур.

Докуй Кончуковна Ооржак
— Кара-Чыраа ортумак шко-
лазын башкысы.

Вичин-кис Лопсан-Дам-
жы.

Тыва АССР-ин Дээди

Тыва АССР-ин Дээди

Секретарының

Кызыл хоорай,

еана Сат — районун төл эм-
нелештин санитарканы.

Хүрел Чоржеевна Хо-
валыг — Кара-Чыраа ортум-
мак школазын башкысы.

(Сут-Хөл совхозтан):
Мадар-оол Орусбаевич Кү-
жүт — дарган.

Дадар-оол Көк-оолович
Монгуш — салбыр эргелеч-
ини.

Кошкар-оол Медиповна
Монгуш — ажилчыны.

Дойнамаа Седен-Ламаева
Ондар — ажилчыны.

Херел-оол Хүргүлекович
Ондар — малчыны.

Чимит-Доржу Аралдуевич
Ондар — малчыны.

Оржун-оол Шалдан-оол-
ович Сат — малчыны.

ТЕС-ХЕМ РАЙОНДАН
Анай Дожудеевна Чып-
сылаа — Ак-Эрик суурда
асли-садкын ажил-агиты эр-
гелечини.

**(Самагалдай ортумак
школазында):**
Мария Кыргызовна Бумба-
жай — башкы.

Вера Чоодуевна Монгуш —
башкы.

Зоя Соляновна Нурсат —
башкы.

Седен-оол Сандый-оолович
Оюу — башкы.

УЛУГ-ХЕМ РАЙОНДАН
Тамара Карпиловна Бела-
това — Шаган-Арыг хоорай-
нын № 4 асли-садкын
эргелечини.

Тамара Никитична Невол-
ина — «УТКА» 25 чылы
ажылчын кооперациянын
клуб бижыраар черини
ажылчыны.

Надежда Георгиевна Сапа-
рова — Шаган-Арыг хоорай-
нын № 4 асли-садкын
кижизиндичи башкысы.

Александра Илларионовна
Шульгина — «УТКА» 25 чылы
ажылчын кооперациянын
клуб бижыраар черини
ажылчыны.

ӨРЗИН РАЙОНДАН
(Ленин атыг совхозтан):
Дугар Борбеевич Дарма-
жал — малчыны.

Мавич Чончуурович Иаа —
инек калдычы.

Чудук Петрович Намчаа —
малчыны.

Далайдай Кыргысович
Норбу — малчыны.

Советинин Президиумунуң
Даргасы Ч.Д. ОНДАР.
Советинин Президиумунуң
орунга В. ШАРАВИН.

1987 чылдың апрель 29.

Кызыл хоорай,

КАЖАН-ДАА УТТУНДУРБАС

Кремльге курсант болур улуг алдар мээң үтүмге оонашкан: эгезинде
Кремльдин Бирин президенти курстарың, оон сөөлүндө — Бүгү-россияның Топ Күү-
сечик Комитетин атыг Каттыккан шериг школазыңа, а өөредилге доозулган
соонда командири болуп, сес чыл дургуунда анаа ажилдаан мен. Курсантылап
турган үмөктө шериг херонге өөренип, чазак бажыңын болгаш Кремльди хары
ула камгалат турдуус. Ол үгө чедир шериг эвес чораш кижин мен, ыччалажок
халга боочесекти чангыс эвес удаа туруп, Знаменка чаныга немецтерге, тайла-
маттарга, Дюбаска лежикниерге уду партизан болгаш ажилчын отрядтарын
дайыкчы болуп чаалап турган мен. А 1920 чылдың майда мени Кремльге
өөрөдип чоруткан.

...Бистиң казавымыс улуг
бажыңын ийги каздына
турган. Карантинин эркен
сөөлүндө ийи эжим: Павел
Гетманский болгаш Григорий
Скляренко-биле кады ачаа
чедип келген мен. Дегем
болгаш узун өрзөлге солдат
оруннар, оон булуңтарың
улуг пулеметтер, соңгалар
арзынга — ланчылар тур-
ган.

Салбыр командири Булы-
чев бир катта бистерин
Кремльдин кудумчуларын,
оруктарын көртүп турла.
Ленин бажыңын дугайында
дорашан айттыр эгелзоп
бис. Узус Комиссарлар Чо-
вуленин бажыңын чыны-
ка ол бисти эжелген,
пролетар революциянын
улуг бажыңын кыл
чуртады. Курсант Сама
Халын командириден мыңа
деп айттыр:

— А сен эш Булычев. Ленин
башкын көргөн сен бе?
В. И. Ленинни квартиран-
нын чанында постуга тур-
ган үзүндө ону көргөн
салбыр командири чутала-
ны. Бистиң өөредилгемс бол-
гаш албан-ажылчымыс эки бо-
лур болза, Илчичини квар-
тиранын чаныга болгаш
Улус Комиссарлар Чөвү-
ленге тапкын албанын эр-
тирп болурусту тайыл-
мырды.

Элзеп үр эркенде эво-
дтар айы-биле бисти чыс-
калган. Курсантыларын
канчаар кеттиргенин хынап
көргөн сөөлүндө, дежурный
командирини рапортун бистиң
командирине берди. А стар-
шинаын холунда бижиктин
сазын бар болду. Ол ды-
зыр командири:

— Вугу, май он чеди
Кремльге тапкын албан
эрттир курстанылар, мени
дыңдаар!

Старшина уламчылап ту-
галайдыр:

— Чорбин чедиг тапкын
албаны эш Ленинни квар-
тиранын эжинге турар:
баштайгы ээлчег — Ручко,
ийги ээлчег — Звездин, үш-
күзү — Волков.

Мөөң фамилиянын стар-
шанын алаанын дыңдаш,
лаамга бугурун мен. Са-
гыс-сеткилдерин өөрзөн
чүд дээр! Чүрөмнүң дүргөн
сөөккан даажы кулаамга ил-
ден дыңылып турган.

Кежээкини чеди шакта
Кремльге болук курсантылар

чоруттуус. Тапкындырын
дежурный командир устан
буугаар дүргөн-даа, чараш-
даа хевиринг солустурду.
Чорбин чедиг тапкын ал-
банына шак ыччаар бир-ле
дугаар турлуттун. Ачамын
адамы Чернигов чурттуг по-
мешниктин хөлөгин чораш,
сезен харыныла, 1910 чыл-
да өлгөн. Тараачынын по-
мешниктер-мөлчүкчүлөр чо-
ка чурттаар үе келир дээр-
зин ол билеп чораш ирги
бе? Атам дээрде демир-орук
ажылчыны кижин чораш.
Ажилчиннар болза капита-
листтер чока чурттаар үеги
чедип келирин ол млант
билеп чораш. Тараачын хо-
лөкчиг олунуг олуг дегер-
ге эш баштайгы ажил-
чыны Тараачын угай түтү
келди. Сасылда угай түтү
келди. Сасылда ораап каан
бир-ле чүрени сойга касты-
гыга салып кааш, мейзе-
оожу чуталады.

— Тапкын албанын хү-
лөзүн бергеш, мону ап алы-
нар!

«Бо чүзү ирги» деп, пат-
ла кайгаан мен. Чурттап
турган өрзөлвине келеш,
саязын чазыптарымска,
көтөп каап хаб болгаш пи-
роттар бар болду. Курсант
өөрүм магадап, өөрүп, улуг
баштыгыга хамарыштыр
ханы ычакшы-биле чутала-
дылар:

— Владимир Ильич мону
сечке чорутууду-дыр!

Владимир Ильич Ленинни
чуталады, илеткени хей ула-
дымаан мен. Чижээ, Комму-
нист Интернационалдың II
конгресс 1920 чылдың июль-
да, III конгресс 1921 чылдың
январьда Кремльге болуп
эрткен. Комитери конгрес-
теринң делегатынын кам-
галалы курсантылар хары-
мылап чуртууус. Улуг баш-
тыгынын буруусу делегет-
чи коммунист баша ажил-
чыны шижээкиниң шыл-
гайгай хей ажилдаачыларын
чуталадыр, илеткери
конгресттер чурдала-
рынның үзүндө дыңылап бис.

...1923 чылда мени Сиваш-
тын 15-ки дивизиясыга то-
мулап чоруткан. Ыччал-
жак анаа үр болбан мен —
ол чылдың майда мени
Кремльге, ында школа
өөредилге баталынуугу үш-
кү ротанын командири
кылдыр томулап чоруткан...

— Ажырбас, ажырбас —
деп, Владимир Ильич чутал-
лап, хулурун турганын
кажандаа утпас мен.

Суургангы шакта кежээки-
нин тос шак болганын ме-

делепти. Мени курсант
Звездин солдаан. Кремльге
мээң эш баштайгы тапкын
албанын шак ыччаар эркен:
улуг баштыгыны бир-ле ду-
гаар көрүп, оон-биле ужура-
жып, чуталашканым ол.

Кремльге тапкын албаны
эрттирп турган үемде бир
мындыг таварылган база
кажан-даа утпас мен. В. И.
Ленинни квартиранын чы-
ныга бешки улаа тапкын-
лап турганын ол. Владимир
Ильич кабинетинден үзүп
келеш, мээң чынык-биле
эртир бар чораш, теңче
дыка кичээлгелг көрдү.

«Кеттигеним багай ирги
бе?» деп бодам, сестип
турдум. Илчичини квар-
тираның бажын ажилда-
чыны Сасылда угай түтү
келди. Сасылда ораап каан
бир-ле чүрени сойга касты-
гыга салып кааш, мейзе-
оожу чуталады.

— Тапкын албанын хү-
лөзүн бергеш, мону ап алы-
нар!

«Бо чүзү ирги» деп, пат-
ла кайгаан мен. Чурттап
турган өрзөлвине келеш,
саязын чазыптарымска,
көтөп каап хаб болгаш пи-
роттар бар болду. Курсант
өөрүм магадап, өөрүп, улуг
баштыгыга хамарыштыр
ханы ычакшы-биле чутала-
дылар:

— Владимир Ильич мону
сечке чорутууду-дыр!

Владимир Ильич Ленинни
чуталады, илеткени хей ула-
дымаан мен. Чижээ, Комму-
нист Интернационалдың II
конгресс 1920 чылдың июль-
да, III конгресс 1921 чылдың
январьда Кремльге болуп
эрткен. Комитери конгрес-
теринң делегатынын кам-
галалы курсантылар хары-
мылап чуртууус. Улуг баш-
тыгынын буруусу делегет-
чи коммунист баша ажил-
чыны шижээкиниң шыл-
гайгай хей ажилдаачыларын
чуталадыр, илеткери
конгресттер чурдала-
рынның үзүндө дыңылап бис.

...1923 чылда мени Сиваш-
тын 15-ки дивизиясыга то-
мулап чоруткан. Ыччал-
жак анаа үр болбан мен —
ол чылдың майда мени
Кремльге, ында школа
өөредилге баталынуугу үш-
кү ротанын командири
кылдыр томулап чоруткан...

— Ажырбас, ажырбас —
деп, Владимир Ильич чутал-
лап, хулурун турганын
кажандаа утпас мен.

Суургангы шакта кежээки-
нин тос шак болганын ме-

делепти. Мени курсант
Звездин солдаан. Кремльге
мээң эш баштайгы тапкын
албанын шак ыччаар эркен:
улуг баштыгыны бир-ле ду-
гаар көрүп, оон-биле ужура-
жып, чуталашканым ол.

Кремльге тапкын албаны
эрттирп турган үемде бир
мындыг таварылган база
кажан-даа утпас мен. В. И.
Ленинни квартиранын чы-
ныга бешки улаа тапкын-
лап турганын ол. Владимир
Ильич кабинетинден үзүп
келеш, мээң чынык-биле
эртир бар чораш, теңче
дыка кичээлгелг көрдү.

«Кеттигеним багай ирги
бе?» деп бодам, сестип
турдум. Илчичини квар-
тираның бажын ажилда-
чыны Сасылда угай түтү
келди. Сасылда ораап каан
бир-ле чүрени сойга касты-
гыга салып кааш, мейзе-
оожу чуталады.

— Тапкын албанын хү-
лөзүн бергеш, мону ап алы-
нар!

«Бо чүзү ирги» деп, пат-
ла кайгаан мен. Чурттап
турган өрзөлвине келеш,
саязын чазыптарымска,
көтөп каап хаб болгаш пи-
роттар бар болду. Курсант
өөрүм магадап, өөрүп, улуг
баштыгыга хамарыштыр
ханы ычакшы-биле чутала-
дылар:

— Владимир Ильич мону
сечке чорутууду-дыр!

Владимир Ильич Ленинни
чуталады, илеткени хей ула-
дымаан мен. Чижээ, Комму-
нист Интернационалдың II
конгресс 1920 чылдың июль-
да, III конгресс 1921 чылдың
январьда Кремльге болуп
эрткен. Комитери конгрес-
теринң делегатынын кам-
галалы курсантылар хары-
мылап чуртууус. Улуг баш-
тыгынын буруусу делегет-
чи коммунист баша ажил-
чыны шижээкиниң шыл-
гайгай хей ажилдаачыларын
чуталадыр, илеткери
конгресттер чурдала-
рынның үзүндө дыңылап бис.

...1923 чылда мени Сиваш-
тын 15-ки дивизиясыга то-
мулап чоруткан. Ыччал-
жак анаа үр болбан мен —
ол чылдың майда мени
Кремльге, ында школа
өөредилге баталынуугу үш-
кү ротанын командири
кылдыр томулап чоруткан...

— Ажырбас, ажырбас —
деп, Владимир Ильич чутал-
лап, хулурун турганын
кажандаа утпас мен.

Суургангы шакта кежээки-
нин тос шак болганын ме-

делепти. Мени курсант
Звездин солдаан. Кремльге
мээң эш баштайгы тапкын
албанын шак ыччаар эркен:
улуг баштыгыны бир-ле ду-
гаар көрүп, оон-биле ужура-
жып, чуталашканым ол.

Кремльге тапкын албаны
эрттирп турган үемде бир
мындыг таварылган база
кажан-даа утпас мен. В. И.
Ленинни квартиранын чы-
ныга бешки улаа тапкын-
лап турганын ол. Владимир
Ильич кабинетинден үзүп
келеш, мээң чынык-биле
эртир бар чораш, теңче
дыка кичээлгелг көрдү.

«Кеттигеним багай ирги
бе?» деп бодам, сестип
турдум. Илчичини квар-
тираның бажын ажилда-
чыны Сасылда угай түтү
келди. Сасылда ораап каан
бир-ле чүрени сойга касты-
гыга салып кааш, мейзе-
оожу чуталады.

— Тапкын албанын хү-
лөзүн бергеш, мону ап алы-
нар!

«Бо чүзү ирги» деп, пат-
ла кайгаан мен. Чурттап
турган өрзөлвине келеш,
саязын чазыптарымска,
көтөп каап хаб болгаш пи-
роттар бар болду. Курсант
өөрүм магадап, өөрүп, улуг
баштыгыга хамарыштыр
ханы ычакшы-биле чутала-
дылар:

— Владимир Ильич мону
сечке чорутууду-дыр!

Владимир Ильич Ленинни
чуталады, илеткени хей ула-
дымаан мен. Чижээ, Комму-
нист Интернационалдың II
конгресс 1920 чылдың июль-
да, III конгресс 1921 чылдың
январьда Кремльге болуп
эрткен. Комитери конгрес-
теринң делегатынын кам-
галалы курсантылар хары-
мылап чуртууус. Улуг баш-
тыгынын буруусу делегет-
чи коммунист баша ажил-
чыны шижээкиниң шыл-
гайгай хей ажилдаачыларын
чуталадыр, илеткери
конгресттер чурдала-
рынның үзүндө дыңылап бис.

...1923 чылда мени Сиваш-
тын 15-ки дивизиясыга то-
мулап чоруткан. Ыччал-
жак анаа үр болбан мен —
ол чылдың майда мени
Кремльге, ында школа
өөредилге баталынуугу үш-
кү ротанын командири
кылдыр томулап чоруткан...

— Ажырбас, ажырбас —
деп, Владимир Ильич чутал-
лап, хулурун турганын
кажандаа утпас мен.

Суургангы шакта кежээки-
нин тос шак болганын ме-

делепти. Мени курсант
Звездин солдаан. Кремльге
мээң эш баштайгы тапкын
албанын шак ыччаар эркен:
улуг баштыгыны бир-ле ду-
гаар көрүп, оон-биле ужура-
жып, чуталашканым ол.

Кремльге тапкын албаны
эрттирп турган үемде бир
мындыг таварылган база
кажан-даа утпас мен. В. И.
Ленинни квартиранын чы-
ныга бешки улаа тапкын-
лап турганын ол. Владимир
Ильич кабинетинден үзүп
келеш, мээң чынык-биле
эртир бар чораш, теңче
дыка кичээлгелг көрдү.

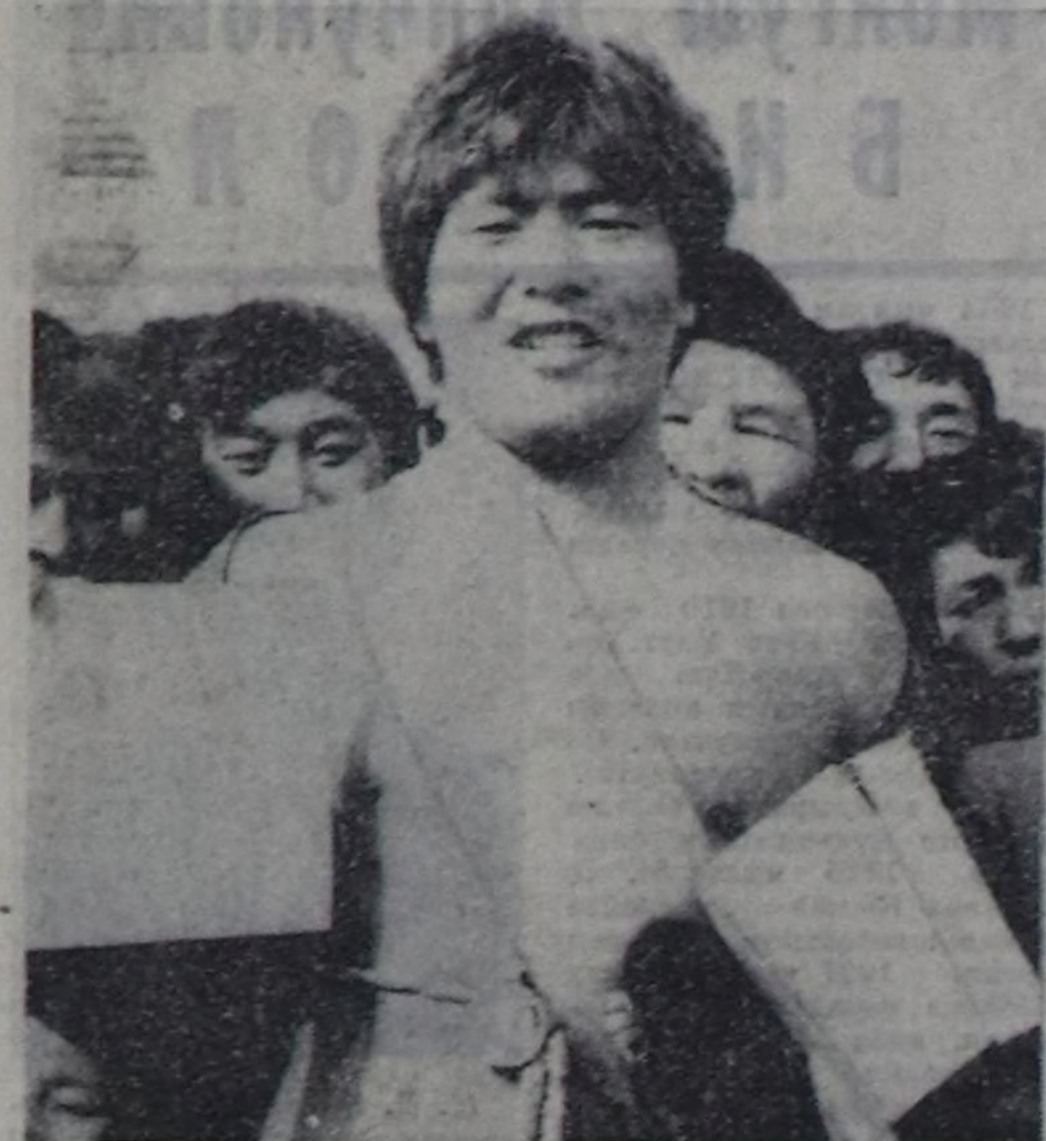
«Кеттигеним багай ирги
бе?» деп бодам, сестип
турдум. Илчичини квар-
тираның бажын ажилда-
чыны Сасылда угай түтү
келди. Сасылда ораап каан
бир-ле чүрени сойга касты-
гыга салып кааш, мейзе-
оожу чуталады.

— Тапкын албанын хү-
лөзүн бергеш, мону ап алы-
нар!

«Бо чүзү ирги» деп, пат-
ла к

АНЫЯК МӨГЕНИНҢ ТИИЛЕПГЕЗИ

Ала-чурттуу Улуг дайынның совет улустун Тий-
лелгезинин 42 чыл оюнга тураскалган спортчу
маргалаалар Кызылга орданастыг эрткелээ.

МАИ

12. ВТОРНИК

БИРГИ ПРОГРАММА

7.00 — «Эртенги гимнастика». Музыкар. 7.30 — «Уе». 8.15 — М. Чайковский ойнаар (виолончель). 8.35 — «Орук кыдында оолдар». 4-сериялыг уран-чечен телефильминин баштайгы көргүзүү. 1-ги сериялыг. 9.35 — «Урууларга даяр амытанар дугайында». 10.05 — «Вьетна кожанис». Док. телефильм. 10.35 — 10.40 — Медээлер. 16.15 — Улуг кижиер болгаш уруулар. Док. фильм. 17.00 — Хөлдү старттар. 17.45 — Ф. Шопенин мазуркалары РСФСР-нин алдарыг артизи В. Горностаева күтүлдир. (фортепиано). 18.15 — «Амгы үе болгаш литература». СССР-нин Чогаалчылар элчилеринин пленумунун дугайында. 18.45 — Бөгүн делегей. 19.00 — Док. телефильминин баштайгы көргүзүү. Вьетнам Социалисттик Республикасынын амыгы элчилерин дугайында. 20.00 — «Орук кыдында оолдар». Уран-чечен телефильм. 1-ги сериялыг. 21.00 — «Уе». 21.35 — Журналистер телекөзүрү. СССР — АКШ. 22.45 — Бөгүн делегей. 23.00 — Степан Шажарынын адык композициялары. 23.20 — 23.50 — Чалаг-тереге делегей маргалаалары. ГДР-ден даярдалган.

ИНИГИ ПРОГРАММА

8.00 — «Эртенги гимнастика». 8.15 — «Улуг салым-чолдун хоорай». Док. фильмнин баштайгы көргүзүү. 8.35 — 9.40 — Бойдус эртеми. 2-класс. Колхозта чак. 8.55 — «Өтбөгөр чөлөөш». Эртем-тайымдырдыг фильм. 9.10 — 13.45 — Француз аыл. 10.00 — С. Гудзенкович поэзиясы. 10.35 — 11.40 — Информатика иин болгаш саналга техника-экономияны. 9-класс. Физика курсуундан болгаш лар болгаш алгоритмдеринин тургалыг. 11.05 — Орук чутас. 12.10 — «Сору». Уран-чечен телефильм. 14.15 — Эртенги кижиер. Теледөйөм чүлүлдү бир көрүр. 18.00 — Медээлер. 18.45 — «Октябрьдын оорук-уруу».

биле. «Варш» советтун амыл-ишчилери Улуг Октябрыг 70 чылыга. 19.15 — «Азия төү». Ундурга-де: Медээлер. «Дүргөдөш-китини угланымшыкы-биле». «Час-87». 19.35 — Док. фильм. 19.45 — Медээлер. 19.55 — Чарлаалар.

МОСКВАДАН
20.00 — «Тамчыктыг Улуг-нар. чаштар». «Хөлдүг-гном». 20.20 — Бут бөмбүүнүн доңуула. 21.00 — «Уе». 21.35 — 23.35 — «ХТК-87». Чартык түйнел. Уралдың политиктиг институтунун болгаш Москванын химия, технология институтунун студентилери ужуражыр.

13. СРЕДА

БИРГИ ПРОГРАММА

7.00 — Эртенги гимнастика. Музыкар. 7.30 — «Уе». 8.15 — А. Васильевтин илтир чарлаалары. 8.40 — «Орук кыдында оолдар». Уран-чечен телефильм. 1-ги, 2-ги сериялыг. 10.40 — 10.45 — Медээлер. 16.00 — Медээлер. 16.15 — Уе-чегенин портрет. Док. телефильм. 17.00 — «Автограф». Устукт каастан өөреникчилеринге литература. 18.15 — Эртем болгаш амырал. 18.45 — Бөгүн делегей. 19.00 — Делегей болгаш аныктар. 19.35 — «Олекода шивээ». Чартыкчылар-нын амыл-ишчилерин дугайында. Эртем-тайымдырдыг фильм. 20.00 — «Орук кыдында оолдар». Уран-чечен телефильм. 2-ги сериялыг. 21.00 — «Уе». 21.35 — «Прага чазы-87». Делегейин музыка фестивал-ын адыкшыгы. 23.15 — СССР-ден дамчыдыла. 23.15 — Бөгүн делегей. 23.30 — 00.00 — Чалаг-тереге делегей маргалаалары. ГДР-ден дамчыдыла.

ИНИГИ ПРОГРАММА

8.00 — Эртенги гимнастика. 8.15 — «Чулуг тарил алур сей». Док. телефильминин баштайгы көргүзүү. 8.35 — Уран чуралга. Каастан чур-рутуунун уран аргалары. 9.20; 13.40 — Немис аыл. 9.50 — «Повар, лаврашчы, пинист болгаш өскелер». Эртем-тайымдырдыг фильм. 10.05 — ОПТУ сургууларын-га. Өтбүде амыралын этника болгаш психология аы. Гот-боттарыга чүге бис? 10.35; 11.35 — Нити биология. 9-класс. Укуштер камгалаарындын биологуг аргалары. 11.05 — Шыларга школа. 12.05 — «Чыларын адык». Уран-чечен фильм. 13.35 — 14.10 — Медээлер. 18.00 — Медээлер. 18.15 — «Смдыксыгаш». «Резолучу батым-биле чоруп ор бис» деп маршга Сут Хөд районун пионерлери.

КЫЗЫЛДАН

18.15 — «Смдыксыгаш». «Резолучу батым-биле чоруп ор бис» деп маршга Сут Хөд районун пионерлери.

Пролетариаттын улуг баш-тычызы В. И. Ленинге баа Кызыл партизаныга болгаш Ала-чурттуу Улуг дайынның чечкен маалыгарга турас-кааларга хоорайның амыл-ишчилерин дугайында болгаш күш-адымдын хоочунары, партия, совет амыл-ишчилер баа Кызыл гарнизонунун дайынчылары, пионерлер, студентилер чектер салымшыкы-ныга киришкенер.

Хүндүктүг ийи шак челип турда. Культуранын болгаш дыштанымалыг Н. Гастелло аттыг партияда «Хүр» ста-лионунга дугайында амыл-ишчилер, аалчылар додур оодурапканар. Сталионун та-наларында совет спорт нити-лелдеринин тукутары салгын аайы-биле киришкен турган. Ра-диога тыя улустун ирлары, сыгыт-хөмбүл чалгылап, дыштанган чоңуң сетки-

хоонун улам сергедип, өс-рүшкүмү болуруп турган.

Кызыл гарнизонунун дайын-чыларын урер хөгжүм орке-стри «Деге баары» ойнап турла, шөлте республиканын шилдик 64 мөгелери дөйп үнүшкенер. Оларын аразында республиканын каш дакпыр чемпионы. Бүгү районусо-нуун нити хөгжүм кылды-нип амыл-ишчилер Андрей Семис, оң чалгыс чер чуртуу, хоочун мөг Кара-оол Шаг-гет, Сут-Хөлдөн Сым-оол Күж-гет, «Шакбалыг» советтун анык малчыны Владимир Монгуш, Нити хөгжүм ми-нистерствонун амыл-ишчи-лери Иван Хураган, Тес-Хем-ден Максим Дажыаа болгаш оон-да өскелер бар болган.

Тыя улустун чугаанында, «мөгенин маймы кадыры», дээш ышкыш, хүреш үзүндө

көрүмүлериин манаванын чамалык солун чүдүлүг баа болулаан.

Республиканын каш дакпыр чемпиону Иван Хураган май-1-де Кызылга 32 мөгенин хүр-ешке шүлгүн турган. Бо-уаада ол баштайгы салгыла-Красноярскийн келээ амыл-ишчилер институтунга Тыя фи-лиалынын студентин, оң о-ор анык мөг Радик На-мажыпты окуп алган, дараа-зында Сут-Хөлдүн мөгези Ка-оол Кара-Сал таварышкан. Кара-Сал дөйп таалай-биле Хураганга азын ажил турар, бо уаада ур хүрешкенин соода Кан-оол эгин бажы-дан туткан, хөгжөт чая ше-лепкен.

Совет Тыянын 40 чыл ою-на Чамы Хөмчү районун анык мөгези Алексей Хөмчү-кү шүлгүн турган. Бо хүреш-ке ол Ак-Доурактын авто-бүдүрүлгенин чалаачын Михаил Монгушка баштайгы салгыла бутталышкан, окта-ган. А Кызыл районда «Тий-

лелге» советтун мөгези Алек-сей Монгуш Өвүрдөн Андрей Семиста октаарга, күрүктүл-дүр адыш чаккан, анык мөгези байыр челирип турганар. О-эрткен хүрештин киржикчи-лери аразында чеге хоомай мөг чок болгаша демелел-ти алган эвес. Хөгжүм хүрешке СССР-нин Чекестик Күштер-ин чемпиону, Красноярскийн келген студент Роман Монгуш байыр челирип, оон-да эки хүрешин күзүшкөн.

Совет салгы мурунда дөрт мөг артык. Оларын ийзи — Анатолий Буткуу болгаш Михаил Дудуу Сут-Хөлдөн келген. «Шамбалыгдан» В. Монгуш баа Чалаанын спорт школынын тренери, анык мөг Маалыр-оол Монгуш. Ол салгыла В. Монгуш-А. Буткуу, а М. Монгуш — М. Дудуу тус-тузунда о-от-тан. Артык ийи мөгенин ка-йызы шүлгүрүр? Чамыктары В. Монгушка, өскелери анык мөгенин тилелелг болурун-га идеген, 15 муң кижиле олар

стадионун бүтү көрүктүлери-нин сагыш-сеткил дүлүр-турган. Манас ур хүрешкени-ниң соода ийи мөгенин хөгжү-лаштырышкан.

Кайызын-да күш-шыл-ды харыксырап, бот-боттары кайыг-да арга амыл-ишчилер-ин тургашкан. Түндөндө 19 хар-лыг мөг сөлүгү күжү үлү-рүп турган, удуралымчыны бодуңте чымыр тирткан, он талакы бууд-биле «муңдур-гаш» октаан.

Анык мөг Маалыр-оол Монгуш эртенги чамал орту-нак школын додурган. Моон мурунда чылдарла шоолуг хүрешчл чорбаа-да болла, бо маргалаага эки белетке-дини көргүзүп, күрүктүлери-ни соугурап болгаш хундукте-ли чаапал алган. Эш-өөрү, спортчулар, күрүктүлөр анык байыр челирип, оон-да эки хүрешин күзүшкөн.

Мараш дөйг дээш Кызыл

районун мөгези Алексей Мон-гуш, эки эки содык-шудак дээш Сут-Хөлдөн Сым-оол Күж-гет, эки мөг салымшыкы дээш «Кызыл улустун тууду» эр-телин амыл-ишчилер Артур Монгуш олар тускай шаанал-лары чаапал алганар.

Дайынның болгаш күш-адымдын хоочунары тилел-болгаш шааналдыг терия ээлзэн мөгелерге эртенги бе-лектерин, хундуктүг бижиктер-ин тыышканнар.

Тыя АССР-ин Күш-культу-ра болгаш спорт талаа-биле күрүм комитет 64 мөгенин хүрешин эки дөй-иселге орданастаах, күрүк-чүлериин болгаш мөгелерин үнелели алганар.

ЧУРУКТАРДА: алдан дөрт мөгенин дөйг; шүлгүн мөг М. Монгуш; мотокрос-ка Тыя АССР-ин бирги чери дээш амыл маргала-нын стартында.

Авторунуң фотолары.

Редактор В. С. ШАРАВИИ

17. ВОСКРЕСЕНЬЕ

БИРГИ ПРОГРАММА

7.00 — Эртенги гимнастика. Музыкар. 7.30 — «Уе». 8.15 — «Дмит-рий Овчинин ужураалары». Эртем-тайымдырдыг фильмнин баштайгы көргүзүү. 8.35 — Ритинг гимна-стика. 9.05 — «Эртенги почта». Музыкардыг дамчыдыла. 9.35 — Делегейин уран чүлү культура. Бу-рунгу Грециянын уран чүлү. 10.05 — Карел телеви-зие болгаш радиоңун сим-фониялыг оркестринин кон-церти. Дирижер — КАССР-ин уран чүлүңүн алдар-лыг амыл-ишчилер Э. Нав-жель, 10.35 — «Бежен катал бөгө». Уран-чечен фильм. 12.05 — Литература дуга-йында чуталар. 13.20 — Улуг Октябрьн 70 чылыг-га. Национал театралыг фести-валдыг. Г. Мурзев — «Вьетна дугайында шү-дүлү». Казахтанын күрү-шенин М. Ауэзов аттыг эле-герин театралыг фильм-иниш. 15.20 — Останкин Концерт студиянын Соци-алист Күш-адымдын Маа-дыр, РСФСР-нин алдарыг туудукчу В. П. Серков-би-ле ужуражылга. 16.35 — Бе-лорус телевидениин про-граммасы. 17.55 — Спорт программасы: Бооалга, Де-легей кубогу. Баскетбол. Ю. А. Гагаринин тураска-лыг делегей маргалааы. Эр-кижилер. «Марафон» (АКШ). — Күр-нүш шил-лик командасы. Вильностан дамчыдыла. 18.40 — Муль-фильм. 19.10 — «Тудуг

ИНИГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН
8.00 — Эртенги гимнасти-ка. 8.15 — «Булактар». 8.45 — Киножурнал. «Совет спорт». 8.55 — П. И. Чай-ковскийн музыкалык хөмү, Фортепиано-биле орке-стрге бирги концерттин түн-нели. Солоит — М. Плетнев. Оркестрге «Франческа да Римини», деп фантазия. Де-нинград филармониянын күрүшенин симфониялыг ор-кестринин күтүлдир. Дирижер — СССР-ин улус-тун артизи Е. Мравинский. 9.40 — Волгоград теле-студиянын программасы. 10.40 — П. И. Чайковский-нин балет театры. 11.50 — Орус чутас. 12.20 — П. И. Чайковский. Концерт. 13.05 — Делегей болгаш аныктар. 13.40 — П. И. Чайковский-нин операларында Пушкин-нин маалыраарын «Овер-тур», 14.50 — «Бурла-журнал (ГФР) көргүзүп тур-». 16.25 — «Культураны совет фондугу». Ажыл-хөгжөт бол-гаш планнар. 17.25 — П. И. Чайковский. «Манфред» сим-фония. СССР-ин күрүшенин симфониялыг оркестринин күтүлдир. Дирижер — СССР-ин улустун артизи Е. Сметанов. 18.30 — Бю-далга. Делегей маргалааы. 19.00 — С. Я. Лемешевтин күтүлдир. П. И. Чайков-скийн романында. 20.00 — «Тамчыктыг улулар, чаш-тар». 20.20 — Баскетбол. Ю. А. Гагаринин тураска-лыг делегей маргалааы. Эр-кижилер. СССР-ин Күр-нүш шил-лик командасы. Вильностан дамчыдыла.

мөгүлүг чашкыны». 10.05 — «Хундуктүг эштер, инженер-лер». Эртем-тайымдырдыг фильм. 10.35; 11.35 — Тоого. 7-класс. М. В. Ломоносов. 11.00 — 13.10 — Англи аыл. 12.00 — «Чүтле сен». Уран-чечен телефильм. 13.40 — Э-ран башкара. Бойдус эртеми. 4-класс. Суг үнүштеринин болгаш даяр амытанарын чыл хөй хөмбүл. 14.00 — 14.05 — Медээлер. 18.00 — Медээлер.

КЫЗЫЛДАН

18.10 — «Юморина-87». «Кы-зыл» клубтун ээлчегил ху-рамында дамчыдыла. 18.45 — Киножурнал. 18.55 — «Ажык чага». Геология болгаш ми-нералогия эртемдеринин кан-дидаты К.-С. Күжүг-биле ин-тервью. 19.25 — «Азия тө-ү». Ундурга-де: Медээлер. «Партия комитети болгаш эл тургустунушкун». Тыя ту-дуг эртенги партия комитети-нин Т. А. Воробьевичин чү-гаагы. «Бистик хоорайымыс-бистик бажымшык». 19.45 — Медээлер. — 19.55 — Чар-лаалар.

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчыктыг уду-нар, чаштар!». «Крежмиле болгаш Вахмур». Муль-фильм. 20.15 — Эртем-тайымдырдыг фильмнин баш-тайгы көргүзүү. 20.25 — Чу-рукчулар дугайында раска-лар. В. Горев. 21.00 — «Уе». 21.35 — 23.10 — «Крыма ийи дугаар». Уран-чечен фильм.

16. СУББОТА

БИРГИ ПРОГРАММА

7.00 — Эртенги гимнасти-ка. Музыкар. 7.30 — «Уе». 8.10 — Баги-раа байырла. Ашхабадан дамчыдыла. 8.35 — «Орук кыдында оолдар». Уран-чечен телефильм. 4-кү се-риясы. 9.35 — «Чүдле бол-гаш чүг». Урууларга дамчы-дыла. 10.05 — Овал-оика, чоң шимчөөшкүн дөй. 10.35 — Музейлерин дөйгөй ху-чү. 11.10 — «Бүдүгөй бол-гаш кижиле буруңте». Кыр-гашта кым дуулаары? Со-циал дуузын чак хөмбө-ринин дугайында. 11.55 — «Лейтенант Шмидт». Док. фильм. 12.20 — «Кады амыл-ишчилер». Тележурнал. 12.50 — Бөгүн делегей. 13.05 — «Буруңчел-даа болла». 14.05 — «Чернил ол булду». А. С. Пушкиннин бижикчилерине дуустун ирлары. 15.00 — Арга ишпес чорук — амы-ларалын негедели. 16.00 — Кинофильм. 16.45 — Бистик бажымшык. 17.05 — Муль-фильм. 17.35 — Теле-визия. СССР — АКШ (Мос-ква — Атланта — Лос-Ан-желес). Бю-чекестки элдер-бүдүрүлгенин болгаш СССР-де АКШ-тын аразында бу-дүрүшкенин быжылдар-ыттырлар талаа-биле эр-темдеринин баа хөй-нүш амыл-ишчилерин дискус-

ИНИГИ ПРОГРАММА

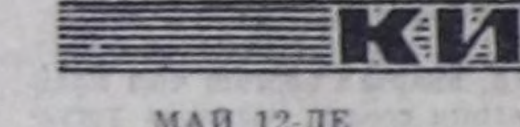
МОСКВАДАН
8.00 — Эртенги гимнастика. 8.15 — «Через эи келгени». Док. фильмнин баштайгы көргүзүү. 8.35; 9.40 — Музы-ка. 4-класс. Революцияны ирлары. 9.00 — Аамын шол-лаи. 9.30 — «Кандалыг бол-

Республикага чамалык чер-лерге дүне хар холумактыг чаштар, соңгу-барыш чүк-тен хаттыг дүрүни 9—14 метр. Дүне 5—10 градус чыл-дыг чамалык черлерге 2 гра-дус чылдыглан 3 градус че-дир соор. Хүндө 19—24 градус чамалык черлерге 9—14 градус чылыр.

Кызылга марбас, хат еске-риле чок. Дүне 5—7 градус, хүндө 21—23 градус.

Медицина талаа-биле: Кызылга агаар бажымшык шоолуг өскөргөс. Агаар бажымшык ийги хөмбө-кадымдыг таарымчалыг агаар болур.

МАИ 12-ДЕ
«НАИРАЛ»: «Зорро»
9.30, 12.00, 14.30, 17.00.
«Последая дорога»
19.30 шактарда.
«КАА-ХЕМ»: «Кочка ата-мала»
14.00, «Легко ли быть молодым?»
18.00, 20.00 шактарда.
«ПИОНЕР»: «Киноборни»
18.00, 20.00 шактарда.

9.30, «Дайте нам мужчин»
13.00, «Зеленый огонек»
10.50, «Безмятежный замок»
15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.
«ВОСТОК»: «Тренбита»
14.30, 16.20, 18.10, 20.00 шактарда.
«ЕНИСЕЙ»: «Ягуар»
18.00, 20.00 шактарда.

СЭКП Кызыл хоорому, Тыя АССР-ин Чырымшык министрствон болгаш ДЛТЭШ СЭКП кешигун, РСФСР-ин шолаланын алдарыг бажымшык улус өр-елдизинин хоочуну, республика (РСФСР) черелгил перс-онадыг писмонер

Мойгуш Дончуович БИЧЕ-ОӨЛДҮН
мөңөңинин дугайын дичатимашан, оон төрелеринге болгаш чок кижилеринге хамы амыл-ишчилер илгериле-тур.

Адресивис 667000,
Кызыл хоорай,
Щетинкин болгаш
Кравченко кудумчузу, 3

ТЕЛЕФОННАРЫ

осакторун 2-24.63, редакторун оралакчыларын 2-25-24, 2-23-54 харысалгалыг секретарын 2-20-35, секретариат-ын 2-23-35, партийг амылара болгаш улустун илалистерин 2-31-73, пропаганда болгаш совет тургузуг килал-терин 2-37-13, чагаа килалыгын 2-41-27, информация килалыгын 2-20-60, культура килалыгын 2-23-54, келээ амыл-агы килалыгын 2-21-47, корректорларын 2-27-41, бухгалтериянын 2-12-45, солун келбей барганда 2-32-75 телефонна болгаш.

Солунун индекс 54241.
Чылаа 300 катал үсөр.
Хөмчөз 2 паралаа амазы.
Тиражы 22108 экз.

Тыя АССР-ин Ном үндүрер чер, полиграфия болгаш ном салымын черктеринин талаа-биле күрүм комитетинин типографиясы, Кызыл, Шетинкин болгаш Краченко кудумчузу, аажып № 1.
Чамал № 3503.
ТС-01291.